

17.9.2010

Maa- ja metsätalous-
ministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 21.6.2010

Dnro: MMM3900/2008

Lausunto vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän loppuraportista

Suomen Omakotiliitto kiinnittää tässä lausunnossa huomiota erityisesti raportin kohtiin, joita on käsitelty vasta tarkistamistyöryhmän loppuraportissa ja joiden voidaan olettaa erityisesti koskettavan pientaloasukkaita. Tällainen asia on vesihuoltolaitoksen verkostoon liittäminen ja siitä vapauttaminen, vesihuoltolaitoksen maksut ja talouden läpinäkyvyys sekä vesihuollon valvonta. Moni muukin asia luonnollisesti sivuaa pientaloasumista, mutta näiden osalta Omakotiliitto tyytyy viittaamaan jo aiemmin 27.1.2010 antamaansa lausuntoon tarkistamistyöryhmän väliraportista.

Kiinteistön liittämistä vesihuoltoverkostoon on tarpeen selkiyttää

Suomen Omakotiliitto katsoo, että vesihuoltolaissa olisi voinut hyvin säätää mahdollisuudesta vapauttaa tiettyjä alueita liittämiselvöllisyydestä toiminta-alueen hyväksymispäätöksen yhteydessä. Tämä mahdollisuus voisi osaltaan selkiyttää ja luoda pientaloasukkaiden suuntaan varmuutta tulevaisuuden suhteen. Jos toiminta-alueen hyväksymispäätöksessä voitaisiin jo vapauttaa kiinteistöomistajia liittämiselvöllisyydestä, niin kiinteistökohtaisen järjestelmän saneerausaiheet olisivat varmemmalla pohjalla toteuttaa.

Pientaloasukas, joka anoo kiinteistönsä vapauttamista vesihuoltoverkostoon liittämiselvöllisyydestä kokee itse asiansa oikeutetuksi. Hänen mielestään usein oma kiinteistökohtainen vesihuolto kairovesineen ja jätevesijärjestelmineen on riittävän toimiva. Hän ei tee vapauttamishakemusta pääsääntöisesti liittymismaksun välttämisen tarkoituksessa. Mahdollisuus laajempaan alueelliseen vapauttamispäätökseen olisi oiva väline selkiyttää eri alueiden vesihuoltotilanteita.

Työryhmä ehdottaa, että vapauttamishakemuksen käsittelystä perittävästä maksusta voitaisiin säätää vesihuoltolaissa (sivu 28). Sen nojalla kunta voisi periä vapauttamishakemukseen tekemästä päätöksestään maksun.

Omakotiliiton mielestä vapauttamishakemuksesta ei saa periä maksua, koska se asettaa turhan kynnyksen hakemuksen laatimiseksi. Olennaista on turvata pientaloasukkaalle mahdollisuus hakea oikeaksi kokemaansa vapautusta ilman maksua. Näin samalla edistetään kansalaisten oikeusturvan toteutumista. Kunnan talouteen kustannukset vapauttamispäätösten tekemisestä lienevät marginaalisia.

VHL 12 §:n nojalla vesihuoltolaitoksen ”tulee määrätä jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat, joiden tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä”.

Suomen Omakotiliittoon on tullut jonkin verran tiedusteluja juuri tästä liittämiskohdan määrittelystä. Tästä voi vetää sen johtopäätöksen, että kysymys liittämiskohdasta askarruttaa laajemminkin kiinteistönomistajia.

Omakotiliitto kannattaa työryhmän ehdotusta VHL 12 § muuttamiseksi siten, että pykälään lisätään vaatimus, jonka mukaan liittämiskohtien sijainnista ei saa aiheutua kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomia kustannuksia. Vaikka tämä ehto ei määrittele suoraan liittämiskohdan etäisyyttä kiinteistöstä, niin se kuitenkin helpottaa sellaisen kiinteistönomistajan tilannetta jossa liittäminen uhkaa käydä esimerkiksi maasto-olosuhteiden takia kohtuuttoman kalliiksi.

Vesihuoltolaitosten valvontaan on panostettava ja talous saattava läpinäkyväksi

Kuten raportissa sivulla 36 todetaan vesihuolto muodostaa niin sanotun luonnollisen monopolin. Vesihuoltolaitoksen asiakkaalla ei ole mahdollisuuksia kilpailuttaa eri palveluntarjoajia. Raportissa perustellusti halutaan korostaa maksua määritteleviä VHL 18 ja 19 §:n säännöksiä, jotka turvaavat asiakkaan asemaa suhteessa vesihuoltolaitokseen.

Ongelma on pykäläteksti joka on osin joustavan normin muodossa, ja toisaalta myös se, että yksittäinen kuluttaja ei hevin lähde riitelemään vesihuoltolaitoksen kanssa maksuista vaikka ne selvästi vaikuttaisivat kohtuuttomilta ja epäoikeudenmukaisilta.

Suurempien vesihuoltolaitosten toimintaa harjoitetaan liikelaitosmuodossa ja tietäkäsemme entistä enemmän myös yhtiömuodossa. Tämä kehitys avaa mahdollisuuden sijoittajille ja esimerkiksi isoille eurooppalaisille yhtiöille hankkia omistukseensa suomalaisia vesihuoltolaitoksia. Suuntaus on huolestuttava. Vesi on ihmisen perustarve ja voiton maksimointi yhtiön kautta ulkomaisille omista-

jille suomalaisten vesihuoltopalvelujen myynnin kautta on jo ajatuksena epämieluisa.

Omakotiliitto korostaa erityisesti riittävän vesihuoltolaitosten valvonnan järjestämistä ja erityisesti huomion kiinnittämistä vesihuollon maksuihin. Tämä on selkeästi sellainen asia, josta pientaloasukkaat kokevat eniten epäoikeudenmukaisuuden tunteita. Suomalainen vesi on tunnetusti puhdasta ja sitä on yleensä riittävästi saatavilla. Veden kohtuullinen ja oikeudenmukainen hinta on varmistettava lainsäädäntöteitse ja riittävin viranomaistukitoimin.

Tuore esimerkkitapaus pientaloasukkaat huolestuneeksi saaneesta vesihuoltohankkeesta ja vesihuoltomaksusta:

Eräässä Hämeen kunnassa toteutetaan tienparannushanketta, jonka yhteydessä uusitaan vesijohtojen venttiilit, viemärit ja sadevesikaivot. Työn teettäjänä on osaksi myös vesihuoltoyhtiö.

Pientaloasukkaat ymmärtävät, että työstä aiheutuvat kulut ja investoinnit siirtyvät kohtuullisina korotuksina vesi- ja viemärimaksuihin ja jakautuvat näin pidemmälle aikavälille. Tässä tapauksessa kuitenkin Vesi Oy on ilmoittanut, että investoinnin maksavat kerralla kadunvarren asukkaat, kukin noin 1500 – 2000 euroa.

Asukkaita ei ollut kutsuttu mukaan yhtiön järjestämään asiaa koskevaan yhteistyökokoukseen, jossa asiasta oli keskusteltu. Asukkaat kokevat yksipuolisen päätöksen oikeuttaan loukkaavana.

Tapauksessa on kyse vanhan vesihuoltoverkon korjauksesta ja huollosta. Verkon josta kaikki asukkaat ovat jo aikanaan maksaneet asiaan kuuluvat liittymismaksut.

Asukkaat kokevat, että yhtiön pitäisi omilla investointivaroilla kustantaa vesihuoltoverkoston saneeraus. Varsinkin kun kyse on hyvin voittoa tuottavasta yhtiöstä. Heidän mielestään vesihuoltoyhtiö monopolina tekee vain nopeaa tuottoa osakkeenomistajille ja ilman yrityselämässä yleistä yritysriskiä. Heidän mielestään tämä ei voi olla oikein.

EU:n komissio on laatinut yleishyödyllisistä palveluista niin sanotun vihreän kirjan ja valkoisen kirjan joiden mukaan kuluttajille tulisi taata tällaisten vesihuoltopalveluiden yleinen saatavuus, korkea laatu mutta myös kohtuullinen hinta.

Omakotiliitto kannattaa vesihuoltolaitosten talouden läpinäkyvyyden varmistamista lainsäädännöllisin keinoin. Tietoa on saatava niin, että jokainen asiasta kiinnostunut voi niihin käydä tutustumassa. Joskin tavallinen pientaloasukas ei hevin osaa perehtyä vesihuoltolaitoksen tilinpäätökseen sillä tavoin, että hän osaisi tehdä tunnusluvuista riittäviä johtopäätöksiä esimerkiksi maksujen kohtuullisuudesta. Maksujen kyseenalaistaminen tavallisten pientaloasukkaiden voimin lienee lähes mahdotonta, tarvitaan asiantuntijoita valvomaan maksujen kohtuullisuutta.

Omakotiliitto kannattaa uuden vesihuollon valvontaviranomaisen perustamista

On hyvin perusteltua, että energiamarkkinavirasto voisi jo omaan valvontakokemukseensa perustuen ottaa hoitaakseen myös vesihuollon valvontaviranomaisen eli regulaattorin tehtäviä. Viranomaisen valvoisi vesihuoltolaitosten kohtuullisen tuoton määrää sähköyhtiöiden tapaan. Samalla viranomaisen asiantuntijaorganisaationa valvoisi yleisellä tasolla vesimaksujen lain mukaisuutta.

Omakotiliitto näkee myös lautakuntatyypin ratkaisun hyvänä. Siinähan lautakunta antaisi suositustyypisiä tapauskohtaisia ratkaisuja vesimaksujen kohtuullisuudesta ja tasapuolisuudesta.

Omakotiliitto kannattaa raportissa ehdotetun Energiamarkkinaviraston valvontamallin toimivuuden selvittämistä vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden valvonnassa erityisen selvityshankkeen avulla.

Loppuraportti on tehty asiantuntevasti ja selvästi monipuolisesti asioita arvioiden. Yleisenä huomiona voi kiittäen todeta, että vesihuollon asiakkaan, kuluttajan, asemaan on pyritty monin eri tavoin löytämään tukea muuttuvassa vesitalousympäristössä. Vesi on välttämättömyyshyödyke, jonka hinnoittelun tulee ehdottomasti olla kohtuullista ja valvottua.

Loppuraportin ehdotukset antavat hyviä eväitä edistää ja kehittää vesihuoltoa Suomessa.

Suomen Omakotiliitto ry

Mauri Harjula
puheenjohtaja

Juhani Nenonen
toiminnanjohtaja